

Veckans växt v. 42 2009

Vindruva (*Vitis vinifera* L.)

Vindruvan (*Vitis vinifera* L.) är sedan urminnes tider vildväxande i länderna kring Medelhavet, i såväl Europa som Afrika och Asien. Dessa trakter präglas av mångtusenåriga traditioner vad gäller odling och framställning av vin. Det finns belagt att vin tillverkades i Egypten för över 5000 år sedan, och i bibeln kan vi läsa om Noaks vinberg. Romarna förde det ampelografiska kunnandet norrut, bland annat till England där odlingen blev till en fulländad konst i 1800-talets viktorianska växthus.

Redan 1494 fördes vindruvsstockar av arten *V. vinifera* till Amerika, där man även domesticerade inhemska arter av samma släkte. De senare fick stor betydelse då Europa under 1860-talet hemsöktes av vinlusen, en insekt som av misstag införts från USA. Våra vindruvssorter saknade motståndskraft mot den nya skadegöraren, och först sedan dessa ympats på amerikanska grundstammar kunde odlingen återhämta sig. De amerikanska arterna har även lämnat bidrag till växtförädlingen av nya och hårdigare sorter för vinproduktion och färskkonsumtion. Dagens trend att odla vindruvor i svenska trädgårdar har till stor del möjliggjorts genom moderna hybridsorter med gener från andra sidan Atlanten. En annan viktig art som ingår i sorter introducerade till Sverige från Baltikum är *V. amurensis*, vars naturliga hemvist finns kring floden Amur i sydöstra Ryssland.

Under förra hälften av 1900-talet torde odlingen av vindruvor på friland ha varit mindre vanlig i Sverige. I gengäld förekom viss odling i växthus. Sorterna som planterades i så kallade vinhus ansågs kräva extra mycket värme för att utvecklas. För odling av vindruvor på friland fanns ett par beprövade sorter att tillgå, nämligen 'Blå Burgunder' och 'Précose de Malingre' (även kallad 'dr Schmidtmanns sockerdruva'). I Alnarp testades även andra hårdiga sorter av viniferatyp, och för ungefär sextio år sedan rapporterades att 'Précose de Samure', 'Volant Early' och 'Pearl of Csaba' var lovande. Måhända lever ännu dessa, eller andra sorter med för länge sedan bortglömda namn, kvar i våra

trädgårdar.

POM:s Frukt- och bärupprop efterlyser information om frilandsodlade vindruvssorter, som vuxit på en och samma plats sedan 1960-talet eller tidigare. Vi är även intresserade av att få tips om eventuella äldre växthusodlade vinstockar, som på grund av eftersatt byggnadsunderhåll övergått till att växa i det fria. Skriv till fruktochbaruppropet@pom.info eller Frukt- och bäruppropet, CBM, Box 57, 230 53 Alnarp.

Text och foto: Inger Hjalmarsson